

Gönderim Tarihi: 19.10.2016

Kabul Tarihi: 09.11.2016

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİ HARCAMALARININ KENT
EKONOMİSİNE KATKISI: KAFKAS ÜNİVERSİTESİ ÜZERİNE BİR
SAHA ÇALIŞMASI¹**
**The Contribution of Graduate Student Expenditures to Kars Economy:
A Field study on Kafkas University**

Deniz ÖZYAKIŞIR

Yrd. Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü
dozyakisir@gmail.com

Serkan ŞAYAN

Kafkas Üniversitesi, İktisat Bilim Uzmanı
serkan.sayan@hotmail.com

Çalışmanın Türü: Derleme

Öz

Bu çalışmada Kafkas Üniversitesinin Kars ekonomisine sağladığı sosyo-ekonomik etkiler analiz edilmektedir. Bu kapsamda Kafkas Üniversitesi öğrencileriyle yapılan anketlere göre bir öğrencinin bir aylık harcamasının 600,19 TL, kayıtlı 16044 öğrenci hesaba katıldığında bu rakamın aylık 9.629.448 TL olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin Kars'ta sekiz ay buldukları varsayılırsa; yıllık toplam ekonomik katkının 77.235.587 TL olduğu görülmektedir. Bu rakamlar, üniversitenin Kars ekonomisine sağladığı katkıyı ortaya koyması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci Harcamaları, Harcamaların Analizi, Ekonomik Katkı

Abstract

In this study, the socio-economic impacts provided by Kafkas University on Kars economy are analysed. In this context, according to the surveys conducted by Kafkas University students, a student 's monthly spending of 600,19 ₺, 9.629.448 ₺ has been determined that this monthly figure taking into account enrolled 16044 students. If students are assumed they were eight months to stay in Kars, the total annual economic contribution is seen as 77, 235, 587 ₺ These numbers are important because they show the contribution of the university to Kars economy.

Keywords: Student expenditures, Analysis of Expenditures, Economic Contribution

¹ Bu çalışma, birinci yazarın danışmanlığında yürütülen ve 2016 yılında ikinci yazar tarafından Kafkas Üniversitesi SBE'de sunulan "Bölgesel Kalkınmada Üniversitelerin Katkısı: Kafkas Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamaları Üzerine Bir Uygulama", adlı yüksek lisans tezinden (literatür taraması güncellenerek) türetilmiştir.

1. GİRİŞ

Yükseköğretim kurumları, birer eğitim-öğretim kurumu olmalarının yanı sıra buldukları yerleşim yerlerine sosyo-ekonomik katkılar sağlayan önemli kurumlardır. Bu anlamda özellikle son dönemlerde üniversitelerin kent ekonomilerine katkıları pek çok araştırmaya konu olmaktadır. Bu katkılar kimi çalışmalarda dinamik ve statik katkılar olarak ele alınıp analiz edilmektedir. Sosyo-ekonomik katkılar, bazı çalışmalar da ise sadece öğrenci harcamaları üzerinden değerlendirilmektedir.

Hangi açıdan ele alınırsa alınsın üniversiteler mal ve hizmet alımları, personel ve öğrenci harcamaları gibi çeşitli yönlerden kent ekonomisine hatta bölge ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır. Barınmadan giyime, ulaşımdan gıdaya, kültürel aktivitelerden eğitim harcamalarına kadar bir dizi harcama grubunu aynı anda harekete geçirebilme potansiyeli olan üniversite öğrencileri, buldukları kentteki sosyal ve kültürel aktiviteleri de arttırarak bir bütün olarak kent ekonomisi üzerine etki etmektedir. Nitekim üniversiteler, kent ekonomisine canlılık kazandırmakla birlikte kentin sosyal ve kültürel gelişimine de anlamlı bir katkı sunmaktadır.

Bu çalışma, yukarıdaki çerçeveden hareketle Kafkas Üniversitesinin Kars kent ekonomisine olan sosyo-ekonomik katkılarını öğrenci harcamaları bağlamında analiz etmeyi amaçlamaktadır. Üniversitenin gerek öğrenci sayısı gerekse idari ve akademik personel sayısı itibariyle sahip olduğu potansiyelin Kars ekonomisine katkısı “öğrenci harcamaları” bağlamında analiz edilmekte ve katkının boyutları çarpıcı verilerle ortaya konulmaktadır.

Çalışmanın kapsamına öğrenci harcamalarının yanı sıra kent sınırları içerisinde alınan mal ve hizmet alımları, idari ve akademik personel harcamaları, personel maaş ödemeleri, kampüs içerisindeki ekonomik faaliyetler de dahil edildiğinde Kafkas Üniversitesi'nin Kars ekonomisine katkısının çok daha büyük tutarlarla ifade edilecek bir boyuta ulaşabileceğini söylemek mümkündür.

2. Literatür Taraması

Üniversitelerin kent ekonomileri üzerindeki etkilerinin analizi son dönemlerde pek çok araştırmacı tarafından ele alınan bir konu olmuştur. Dolayısıyla bu konuda yerli ve yabancı olmak üzere oldukça zengin bir literatürün oluştuğunu söylemek mümkündür. Burada bir kısım yabancı kaynaklara kısaca değindikten sonra Türkiye’de üniversite-kent ekonomisi bağlamında seçilmiş çalışmaların genel bir özeti sunulacaktır. Yabancı literatüre bakıldığında üniversitenin kent ekonomisine katkısının özellikle bölgesel kalkınma ve endüstri boyutuyla ele alındığı görülmektedir.

Nitekim Üniversite–Yeni Bölgeselleşme Olgusu² çalışması ve Öğrenen Bölgeler–Üniversite çalışması³, Üniversite – Endüstriyel Kümeler⁴, Bölgesel Toplumsal Katılım – Üniversite⁵ çalışmaları bu anlamda dikkate değerdir. Öte yandan Bansevicius ve Tolocka⁶ ile Chakrabarti ve Lester⁷ tarafından Üniversite ve Endüstri bağlamında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Aynı konuda başka bir çalışma⁸ ise 2005 yılında yapılmıştır. Üniversite–Bilgi Odaklı Ekonomi–Bölgesel Kalkınma İlişkileri üzerine yapılan çalışmalar ise, 2005 yılında⁹ ve Karlson¹⁰, tarafından yapılmıştır. Yapılan bu çalışmaların genelinde üniversitelerin bölgesel kalkınmada önemli bir işleve sahip olduğu dile getirilmektedir¹¹.

Türkiye’de ise yabancı literatürden farklı olarak üniversitenin doğrudan ve/veya dolaylı olarak buldukları kentlerin ekonomilerine katkıları pek çok araştırmacının ilgisini çekmiştir. Buradan hareketle

² JEFFERY, C. 2001: “The Resurgence of Regional Governments, Universities and the ‘New Regionalism’”, **ACU onference of Executive Heads**, Cyprus, (22- 26 April)

³ NEWLANDS, D. 2003: “The Role of Universities in Learning Regions”, **Paper presented for ERSA 2003 Congress, University of Jyvaskyla**, Finland, (27-30 August)

⁴ CLAYMAN, B. P. -HOLBROOK, J. A. 2003: “The Survival of University Spinoffs and Their Relevance to Regional Development, Centre for Policy Research on Science and Technology (CPROST)”, **Simon Fraser University, Canada**.

⁵ HARVEY, J. 2004: “Rural Universities and Rural Development: Making a Difference. A Case Study from Rural Australia”, **A paper presented to the Europe at the Margins: EU Regional Policy, Peripherality and Rurality Conference. Angers**, France, (15-16 April)

⁶ BANSEVICIUS, R. -TOLOCKA, T. K. ,1999: “Development of Co-operation between Lithuanian Technical Universities and Industry in the Period of Economic Restructuring and Privatisation”, **Global J. of Engng. Educ.**, 3(2).

⁷ CHAKRABARTI, A. K.- LESTER, R. K. 2004: “Regional Development: Comparative Case Studies in the US and Finland”, **Massachusetts Institute of Technology Industrial Performance Center**, Working Papers Series on Local Innovation Systems, No:2, 1-14.

⁸ VITASKOVA, A. 2005: Cooperation between Universities and Private Enterprises: The Real (Im)Possibility, **Systems Integration**, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.598.2673&rep=rep1&type=pdf>

⁹ PETERS, M. A. 2004: “Universities, Regional Policy and the Knowledge Economy”, **Policy Futures in Education**, 2(2).

¹⁰ KARLSEN, J., 2005: “The Knowledge Concept and Universities Third Role”, **Paper to be presented at Seminar in Kingston (10.12.2005)**.

¹¹ ÇETİN, M. 2007: “Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler”, **Ege Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 7(1)

Türkiye'deki pek çok üniversitenin kent ekonomilerine katkısının incelendiği epey geniş bir literatür oluşmuştur.

Atık¹² yaptığı çalışmada Erciyes üniversitesinin üç farklı yerleşkesinde toplam 7675 kişinin istihdam edildiğini ve ekonomiye 13.706.000 TL'lik katkı sağlandığını tespit etmiştir.

Bilginlioğlu, vd¹³, ise Erciyes Üniversitesinin Kayseri ili ekonomisine; yaklaşık olarak dolaysız istihdam boyutunda 2696 kişi, ekonomik boyutta ise 9.700.00 TL'lik bir katkı sağladığını hesaplamışlardır.

Erkekoğlu¹⁴ yapmış olduğu çalışmada Sivas Cumhuriyet Üniversitesinin 1998 yılında 5965 kişinin istihdam ettiği ve ekonomiye 15.411.000 TL'lik katkı sağladığını ortaya koymuştur.

Ergün¹⁵ ise Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun bölge ekonomisine, öğrenci harcamaları olarak 3.291.075 TL ve personel giderleri olarak ise 500.000TL olmak üzere yaklaşık 3.800.000 TL'lik katkı sağladığını tespit etmiştir.

Tuğcu¹⁶ Erciyes Üniversitesi Nevşehir Kampüsünde yapmış olduğu çalışmada fakülte ve yüksekokulların yöre ekonomisine yaptığı katkıyı hesapladığında 278 kişinin istihdam edildiğini ve 13.646 Milyar TL'lik katkı sağlandığını tespit etmiştir.

Görkemli¹⁷ tarafından yapılan çalışmada Konya Selçuk Üniversitesinin bölgeye katkısı dolaylı, dolaysız ve uyarılmış olmak üzere üç grupta değerlendirilmiş ve 34.085 kişinin istihdam edildiğini ve ekonomiye 852.587.466 YTL'lik katkı sağlandığını ortaya koymuştur.

¹² ATİK, H. 1999: "Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama". **Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, Sayı:15

¹³ BİLGİNOĞLU, Mehmet Ali, vd., 2002: "Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İli'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkileri" **Erciyes Üniversitesi Yayınları**, Yayın No: 135.

¹⁴ ERKEKOĞLU, H. 2000: "Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği", **Erciyes Üniversitesi, İ.İ.B.F.Dergisi**, Sayı:16.

¹⁵ ERGÜN, E. 2003: "A.K.Ü. Bolvadin Meslek Yüksek Okulu'nun Bolvadin'in Sosyo-Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları", **Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, Cilt:5, Sayı:1.

¹⁶ TUĞCU, C. T. 2003: "Üniversitelerin Yerel Ekonomik Faaliyet Hacmine Katkıları: Nevşehir Örneği" http://www.geocities.ws/ceteris_tr2/t_tugcu.doc (Erişim tarihi 07.04.2015).

¹⁷ GÖRKEMLİ, H. N. 2009: "Selçuk Üniversitesinin Konya Kent Ekonomisine Etkileri", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı:22.

Tarı, Çalışkan ve Bayraktar¹⁸ yapmış oldukları çalışmada Kocaeli Üniversitesinde öğrenim gören toplam 34.299 öğrencinin il ekonomisine katkısını aylık yaklaşık olarak 12.934.000 TL olarak bulmuşlardır.

Tugay ve Başgöl¹⁹ yaptıkları çalışmada üniversitenin Burdur il merkezine katkılarını dolaylı ve dolaysız olarak değerlendirmiş ve 5619 kişinin istihdam edildiğini ve ekonomiye toplam 17.910.073 TL'lik katkı sağlandığını tespit etmişlerdir.

2008 yılında Serel ve Kaşlı²⁰ tarafından Balıkesir Üniversitesi Gönen Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada, ilçede öğrenim gören toplam 873 öğrencinin 2006-2007 Eğitim-Öğretim yılında Gönen ilçesi ekonomisine yapmış olduğu katkı 3.622.950 YTL olarak hesaplanmıştır.

Yine 2008 yılında Ada ve Bilgili²¹ tarafından Erzurum Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Erzurum iline yapmış olduğu sosyo-ekonomik katkının ölçüldüğü çalışmada, 21873 öğrencinin aylık 8.7 milyon YTL'lik katkı sağladığı tespit edilmiştir. Yaylalı, Özer ve Dilek²² ise Konya Selçuk Üniversitesi Seydişehir Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin Seydişehir ilçesine yapmış olduğu ekonomik katkısını incelemiş ve ilçede öğrenim gören 1480 öğrencinin ilçe ekonomisine yapmış olduğu katkının aylık 467.000 TL olduğunu hesaplamışlardır.

Aynı şekilde Dalğar, vd.²³, tarafından yapılan saha çalışmasında 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılında Burdur ili Bucak ilçesinde bulunan

¹⁸ TARI, R. vd, 2006: "Kocaeli Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir ve Tüketim İlişkisi Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme", **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 1, Sayı:11.

¹⁹ TUGAY, O.-BAŞGÖL, N. 2005:"Üniversite Öğrencilerinin Yöre Ekonomisine Katkıları: Burdur'da Bir Araştırma" **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi I.Burdur Sempozyumu**, I. Burdur Sempozyumu 16 -19 Kasım 2005, Bildiriler, Cilt-2, (1020-1031).

²⁰ SEREL, A.-KAŞLI, M.2008: "Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", **Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F.Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, Cilt 15, Sayı:2.

²¹ ADA, Ş.-BİLGİLİ, A. S. 2008: "Üniversitenin Şehrin Sosyo-Ekonomik Kalkınmasına Etkisi (Atatürk Üniversitesi Örneği)", **Dokuz Eylül Üniversitesi 2. Ulusal İktisat Kongresi**, İzmir.

²² YAYLALI, M. vd., 2011: "Selçuk Üniversitesi Seydişehir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi ve Meslek Yüksekokulunun İlçe Ekonomisine Katkısı", **ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 7, Sayı:13.

²³ DALĞAR, H. vd., 2009: "Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği" **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**" Yıl:1,Sayı:1

yükseköğretim kurumlarının ilçe ekonomisine yaklaşık olarak istihdam boyutunda 372 kişi, ekonomik boyutta ise 45 milyon TL'lik bir katkı sağlandığı tespit edilmiştir.

Akçakanat vd.²⁴, tarafından yapılan çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin Isparta ekonomisine 2003 yılında 15.399 öğrenci 30.700 milyon TL, 2005 yılında 19.389 öğrenci 52.282 milyon TL, 2007 yılında 19.719 öğrenci 77.877 milyon TL ve 2009 yılında 21.475 öğrenci 81.591 milyon TL'lik bir katkının yapıldığı tespit edilmiştir.

Özer vd.²⁵, Atatürk Üniversitesi öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada Atatürk üniversitesinde öğrenim gören 34026 öğrencinin Erzurum ili ekonomisine yaklaşık 16.194.436.518 TL'lik bir katkı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Çalışkan²⁶ Uşak Üniversitesi öğrencilerinin Uşak ili ekonomisine yapmış olduğu katkıyı belirlediği çalışmada, 8291 öğrencinin yıllık 50.000.000 TL'yi aşan bir katkı sağladığını hesaplamıştır.

Yıldız'ın²⁷ yaptığı çalışmada Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören ve ankete katılan 404 öğrencinin 2008-2009 Eğitim-Öğretim döneminde aylık ilçe ekonomisine katkısını 221.000 TL olarak tespit etmiştir.

2011 yılında Yıldız ve Talih'in yapmış oldukları çalışmada²⁸, Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören ve ankete katılan 488 öğrencinin 2009-2010 Eğitim-Öğretim döneminde yıllık ilçe ekonomisine katkısını 2.247.460 TL olarak tespit etmişlerdir.

²⁴ AKÇAKANAT, T. vd., 2010: "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği", **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:22.

²⁵ ÖZER, H. vd., 2010: Yusuf Akan ve Gürkan Çalmaşur, "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi", **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 11, Sayı: 1.

²⁶ ÇALIŞKAN, Ş. 2010: "Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı (Uşak Üniversitesi Örneği)", **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Cit:9, Sayı 31.

²⁷ YILDIZ, E.2010: "Meslek Yüksekokullarının Yerel Ekonomiye Katkıları: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği", **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:12, Sayı:2.

²⁸ YILDIZ, E.-TALİH, D.2011:"Üniversitelerin Kalkınmadaki Rolü: Babaeski Meslek Yüksek Okulu Örneği", **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, Cilt:6, Sayı:2.

Selçuk²⁹ yapmış olduğu çalışmada, Atatürk Üniversitesi yerleşkesinde öğrenim gören 31.276 öğrencinin yıllık ekonomiye katkıları 186.300.000 TL olarak hesaplamıştır.

2012 yılında Yayar ve Demir'in³⁰ Gaziosmanpaşa Üniversitesi öğrencilerinin Tokat ili ekonomisine yapmış olduğu katkıyı belirlediği çalışmada, 20.659 öğrencinin aylık 11.821.493 TL'lik katkı sağladığı tespit edilmiştir. Yine aynı yıl Başar ve Selçuk'un³¹ yapmış oldukları çalışmada, Kafkas Üniversitesi yerleşkesinde öğrenim gören 12.500 öğrencinin yıllık Kars ekonomisine katkıları 54.9 milyon TL olarak tespit edilmiştir.

Tösten vd.³² tarafından yapılan çalışmada, Dicle Üniversitesinde öğrenim gören 27.500 öğrencinin 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında Diyarbakır ilinin ekonomisine katkısı 132.000.000 TL olarak hesaplanmıştır.

2013'te Arslan'ın³³ Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrencilerinin doğrudan ve dolaylı yönden ekonomik katkısını ölçme yönünde Çankırı ilinde yaptığı çalışmada 8730 öğrencinin yıllık 35.500.000 TL'lik katkı sağladığı tespit edilmiştir. Demireli ve Taşkiran³⁴ tarafından Kütahya Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada 30.450 öğrencinin Kütahya ekonomisine aylık toplam 15.072.750 TL'lik katkı sağladığı tespit edilmiştir.

2014 yılında Tatlı³⁵ tarafından Bingöl Üniversitesi öğrencilerine

²⁹ SELÇUK, N.G. 2012: "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Analizi ve Erzurum Ekonomisine Katkısı", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 16 (3).

³⁰ YAYAR, R.-DEMİR, D. 2013:"Gaziosmanpaşa Üniversitesinin Tokat İli Ekonomisine Etkisi", **Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi**, Yıl:5, Sayı:8

³¹ BAŞAR, S.-SELÇUK, G. N. 2012: "Kafkas Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Kars İli Ekonomisine Katkıları", **KAÜ İİBF Dergisi**, Cilt:3, Sayı:4.

³² TÖSTEN, R. vd., 2013: "Dicle Üniversitesi Öğrencilerinin Harcama Analizi ve Diyarbakır Ekonomisine Katkısı", **Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl:5, Sayı:10.

³³ ARSLAN, H. 2014: "Çankırı Karatekin Üniversitesinin Kente Ekonomik Katkısı ve Öğrenci Harcamalarının Farklı Değişkenler Açısından Analizi", **Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl:6, Sayı:12.

³⁴ DEMİRELİ, C.- TAŞKIN, H. 2013: "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Ekonomik Katkıları: Kütahya İl merkezi Örneği", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 37.

³⁵ TATLI, H. 2014: "Bingöl Üniversitesi Öğrencilerinin Bingöl Ekonomisine Katkıları", **Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl:4,Cilt:4, Sayı:7.

yönelik yapılan çalışmada ise üniversitede öğrenim gören 8553 öğrencinin Bingöl ekonomisine yıllık toplam 29.860.233,60 TL'lik katkı sağladığı tespit edilmiştir. 2015 yılında Binici ve Koyuncu³⁶ tarafından yapılan çalışmada Bitlis Eren Üniversitesinde okuyan 5318 öğrencinin 2012-2013 yılı içindeki harcamalarının Bitlis kent ekonomisine 74.816.565 TL'lik bir katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. 2015 yılındaki başka bir çalışmada Özge Korkmaz³⁷, Bayburt Üniversitesinde 2012-2013 eğitim-öğretim döneminde eğitim gören 4791 öğrencinin Bayburt ekonomisine bir yılda yaklaşık 16 582 992,48 TL katkı sağladığını tespit etmiştir.

3. Araştırmanın Metodolojisi

Bu araştırma, Kafkas Üniversitesinde 2014-2015 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 16.044 öğrenciyi kapsamaktadır. Ancak araştırmanın evrenini, Kafkas Üniversitesinde 2014-2015 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 8937 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Çünkü Kafkas Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi bünyesinde eğitim gören öğrenciler ile Ön Lisans ve Lisansüstü öğrencileri kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca araştırma, lisans eğitimi veren birimlerle sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmanın gereği olarak fakülte ve yüksekokulların yer aldığı Kars kent merkezi sınırlarındaki eğitim birimleri (Fakülte, Konservatuar ve Yüksek Okul) araştırmanın kapsamına alınmıştır. Kars kent merkezinde yer alan Tıp Fakültesi öğrencilerinin araştırmanın yapıldığı dönemde 1.sınıf haricindeki diğer üst sınıf öğrencileri Erzurum'da eğitim gördükleri için Mimarlık-Mühendislik Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi de yeni açıldığı için öğrenci sayıları konusundaki yetersizlikten dolayı araştırma kapsamının dışında tutulmuştur.

Araştırma kapsamında öğrencilerin marjinal tüketim eğilimleri hesaplandığı için ve marjinal tüketim eğiliminin hesaplanabilmesi için de bir önceki yıla ait harcama tutarının bilinmesi gerektiğinden 1.sınıf öğrencileri araştırma kapsamına alınmamıştır. Yani anketler sadece 2.sınıf 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Bir diğer kısıt ise; araştırmanın sadece "öğrenci harcamalarının" Kars ekonomisine katkısının incelenmesidir.

Araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Elde

³⁶ BİNİCİ, F. Ö.- KOYUNCU, B. 2015: "Üniversite Öğrencilerinin 2012-2013 Harcamalarının Bitlis İli Ekonomisine Katkısının İncelenmesi", **Bitlis Eren Üniversitesi, SBE Dergisi**, Cilt:4 Sayı:1.

³⁷ KORKMAZ, Ö. 2015: "Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının İl Ekonomisine Katkısı: Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Analiz", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt: 29, Sayı: 2.

edilen veriler SPSS 20.0 programı kullanılarak frekans analizleri ve çapraz tablolar yardımıyla analiz edilmiştir. Belirtilen evreni temsil edecek düzeyde *tesadüfi (olasılıklı) olmayan örnekleme* yöntemlerinden biri olan *kolayda örnekleme* yoluyla 425 gözleme ulaşıp veri toplanmıştır. Bu örnekleme, $\alpha=0,05$ hata payı ve %95 güvenilirlik seviyesinde, homojen bir evreni fazlasıyla temsil edecek niteliktedir³⁸. Nitekim Yazıcıoğlu ve Erdoğan'a göre $\alpha=0,05$ için örnekleme büyüklüğü 10000 kişi için 370'e tekabül etmektedir³⁹. Dolayısıyla araştırmamızın evreni olan 8937 sayısı için 425 adet anketin % 5 önem düzeyi ve % 5 hata payı ile ana kütleyi temsil edecek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1. Araştırma Bulguları ve Analizi

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Yaş	Frekans (Kişi sayısı)	Yüzde (%)
20 ve altı	10	2,4
21-25 arası	392	92,2
26-30 arası	23	5,4
Cinsiyet		
Kadın	199	46,8
Erkek	226	53,2
Fakülte/ Yüksekokul		
Veteriner Fakültesi	38	8,9
Fen-Edeb. Fakültesi	114	26,8
Eğitim Fakültesi	135	31,8
İİBF	89	20,9
Konservatuar	9	2,1
Sağlık Bilimleri Fakültesi	40	9,4
Öğrenim Türü		
N.Ö	302	71,1
İ.Ö	123	28,9
Sınıf		
2.Sınıf	100	23,53
3. Sınıf	175	41,18
4.Sınıf	150	35,29

³⁸ ALTUNİŞİK, R. vd., 2010: **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı**, Sakarya, Sakarya Yayıncılık, s.135.

³⁹ YAZICIOĞLU, Y.-ERDOĞAN, S. **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Detay Yayıncılık, Ankara 2004, s.50

Bölge		
Marmara	42	9,9
Ege	32	7,5
Doğu Anadolu	119	28,0
Güneydoğu Anadolu	99	23,3
Karadeniz	40	9,4
İç Anadolu	40	9,4
Akdeniz	53	12,5
Burs alma durumu		
Evet	172	40,5
Hayır	253	59,5
Karsta Barınma Yeri		
Kiralık Evde	255	60,0
Devlet Yurdunda	118	27,8
Özel Yurtta	45	10,6
Kendi Evimde	7	1,6
Kars'ta kiminle kalıyorsunuz?		
Ailemle	5	1,2
Arkadaşlarımla	407	95,8
Akrabalarımla	4	0,9
Yalnız	9	2,1
Toplam	425	100,0

Tabloya göre ankete katılan öğrencilerin %2,4'ü 20 ve altı bir yaşta, %92,2'si 21-25 yaş aralığında ve %5,4'ü ise 26-30 yaşta. Cinsiyet dağılımına bakıldığında %46,8 'i kadın %53,2'si erkek katılımcı olarak görülmektedir.

Öğrencilerin %8,9'u Veteriner Fakültesi, %26,8'i Fen-Edebiyat Fakültesi, %31,8'i Eğitim Fakültesi, %20,9'u İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, %2,1'i Konservatuar ve %9,4'ü de Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin %71,1'i normal öğretim, %28,9'u ise ikinci öğretim ve %23,53'ü 2. Sınıf, %41,18'i 3.sınıf, %35,29'da 4.sınıf öğrencisidir.

Bölgelere göre bakıldığında; %9,9'u Marmara Bölgesi, %7,5'i Ege Bölgesi, %28,0'i Doğu Anadolu Bölgesi, %23,3'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %9,4'ü Karadeniz Bölgesi, %9,4'ü İç Anadolu Bölgesi ve %12,5'i ise Akdeniz Bölgesinden gelmiştir. Ayrıca anket sorularını cevaplayan öğrencilerin %40,5'i burs almakta iken, %59,5'i ise burs almamaktadır.

Ankete katılan öğrencilerin %60,0'ı kiralık evde, %27,8'i devlet yurdunda, %10,6'sı özel yurtta ve %1,6'sı da kendi evinde kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu öğrencilerin %1,2'si ailesiyle, %95,8'i arkadaşları ile %0,9'u akrabaları ile ve %2,1'i de yalnız kalmaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Kafkas Üniversitesine bakışı

Kafkas Üniv. Tercih nedeni	Frekans (Kişi sayısı)	Yüzde (%)
Memleketime yakın	61	14,4
Eğitim Kalitesi	7	1,6
Fiziki İmkanları	5	1,2
Sosyal İmkanları	8	1,9
Yurtdışı İmkanları	2	0,5
Bölümün Puanı	272	64,0
Tavsiye	20	4,7
Diğer	50	11,8
Tavsiye etme/etmeme durumu		
Kesinlikle tavsiye etmem	104	24,4
Tavsiye etmem	111	26,1
Kararsızım	110	25,9
Tavsiye ederim	93	21,9
Kesinlikle tavsiye ederim	7	1,6
Toplam	425	100,0

Öğrencilerin %14,4'ü memleketime yakın, %1,6'sı Eğitim Kalitesi, %1,2'si fiziki imkanları, %1,9'u sosyal imkanları, %0,5'i yurtdışı imkanları, %64'ü bölümün puanı, %4,7'si tavsiye ve %11,8' ise diğer neden olarak Kafkas Üniversitesini tercih ettiğini belirtmişlerdir. Kafkas Üniversitesini tavsiye etme durumuna baktığımızda %24,4'ü kesinlikle tavsiye etmem, %26,10'u tavsiye etmem, %25,9'u kararsızım, %21,9'u tavsiye ederim ve %1,6'sı ise kesinlikle tavsiye ederim şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilere göre Kars ilinde okumanın (alternatiflerine göre) maliyeti

Kars'ta okumanın maliyeti	Frekans (Kişi sayısı)	Yüzde (%)
Çok yüksek	132	31,1
Yüksek	169	39,8
Normal	96	22,6
Düşük	23	5,4
Çok düşük	5	1,2
Kars'ta barınma maliyeti		
Çok yüksek	169	39,8
Yüksek	198	46,6
Normal	53	12,5
Düşük	3	0,7
Çok Düşük	2	0,5
Kars'ta yiyecek-içecek fiyatları		
Çok Yüksek	157	36,9
Yüksek	201	47,3
Normal	66	15,5
Düşük	1	0,2
Toplam	425	100,0

Kars ilinde okumanın maliyetini öğrencilerin %31,1'i çok yüksek, %39,8'i yüksek, %22,6'sı normal, %5,4'ü düşük ve %1,2'si de çok yüksek olarak değerlendirmiştir. Kars ilinde barınma maliyetini ise katılımcıların %39,8'i çok yüksek, %46,6'sı yüksek, %12,5'i normal, %0,7'si düşük ve

%0,5'i de çok düşük olarak değerlendirmiştir.

Kars ilinde yiyecek içecek fiyatlarını, katılımcıların %36,9'u çok yüksek, %47,3'ü yüksek, %15,5'i normal ve %0,2'si ise düşük olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Öğrencilerin 2015 yılında Kars'ta BİR AYLIK harcama tutarları (TL)

Kültürel aktiviteler	Frekans (Kişi sayısı)	Yüzde (%)	Ortalama Harcama Tutarı (TL)
0 -20TL arası	179	42,1	<i>X=19,42 TL</i>
21 TL-40TL arası	113	26,6	
41TL-60TL arası	62	14,6	
61TL -80 TL arası	71	16,7	
Sportif aktiviteler			<i>X=25,24 TL</i>
0 - 30TL arası	241	56,7	
31 TL-50 TL arası	76	17,9	
51TL-70TL arası	71	16,7	
71TL- 90 TL arası	37	8,7	
Enerji (elektrik, su, vakıt)			<i>X=65,68 TL</i>
0 -100 TL arası	139	32,7	
101TL-150TL arası	83	19,5	
151TL -200TL arası	69	16,2	
201TL- 250 TL arası	134	31,5	
Telefon (sabit/GSM)			<i>X =24,11 TL</i>
0-25TL arası	47	11,1	
26 TL-50 TL arası	295	69,4	
51TL-75TL arası	50	11,8	
76 TL- 100 TL arası	33	7,8	
Eğitim araç-gereçleri			<i>X =25,47TL</i>
0-40TL arası	131	30,8	
41 TL-60 TL arası	136	32,0	
61TL-80 TL arası	76	17,9	
81 TL -100 TL arası	82	19,3	
Barınma			<i>X=119,91 TL</i>
0-200 TL arası	88	20,7	
201 TL-300 TL arası	142	33,4	
301TL - 400 TL arası	84	19,8	
401 TL-500 TL arası	111	26,1	
Ulaşım (İl sınırları içinde)			<i>X=21,72TL</i>
0-40TL arası	55	12,9	
41 TL-60 TL arası	113	26,6	
61TL -80 TL arası	257	60,5	
Mutfak (yeme-içme)			<i>X= 99,23 TL</i>
0 -100 TL arası	98	23,1	
101 TL-200 TL arası	160	37,6	
201TL - 300 TL arası	108	25,4	
301 TL -400 TL arası	59	13,9	
Giyim ve Kozmetik			<i>X=199,41 TL</i>
0-200 TL arası	174	40,9	
101 TL-249 TL arası	158	37,2	
250TL - 499 TL arası	56	13,2	
500 TL-750 TL arası	37	8,7	
Toplam	425	100,0	

Ankete katılan öğrencilerin 42,1'i Kars'ta kültürel aktivitelere yönelik bir aylık harcama tutarını 0 ve 20 TL arası, %26,6'sı 21 TL-40 TL arası, %14,6'sı 41TL-60TL arası ve %16,7'si ise 61TL ve 80 TL arası şeklinde belirtmişlerdir. Elde edilen verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin 2015 yılındaki kültürel aktivitelere yönelik bir aylık ortalama harcama tutarının 19,42 TL olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin %56,7'si bir aylık sportif aktivitelere 0 ve 30 TL arası, %17,9'u 31 TL-50 TL arası, %16,7'si 51TL-70TL arası ve %8,7'si 71TL ve 90 TL arası para harcadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre bir aylık ortalama harcama tutarının 25,24 TL olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların bir aylık enerji (elektrik, su, doğalgaz) harcamalarına bakıldığında %32,7'si 0 ve 100 TL arası, %19,5'i 101 TL-150 TL arası, %16,2'si 151TL-200TL arası ve %31,5'i de 201TL ve 250 TL arası bir tutar harcadıklarını ifade etmişlerdir. Bir aylık ortalama harcama tutarı ise 65,68 TL olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin %11,1'si bir aylık telefon (sabit/GSM) harcaması için 0 ve 25 TL arası, ara harcarken %69,4'ü 26 TL-50 TL arası, %11,8'i 51TL-75TL arası ve %7,8'inin de 76TL ve 100 TL arası bir para harcadıklarını belirtmişlerdir. Bir aylık ortalama telefon harcama tutarı ise 24,11 TL olarak bulunmuştur.

Katılımcıların bir aylık eğitim (kitap/kırtasiye/laboratuvar) harcamaları ise %30,8'i 0 ve 40 TL arası, %32,0'si 41 TL-60 TL arası, %17,9'u 61TL-80TL arası ve %19,3'ünün de 81TL ve 100TL arasındadır. Buna göre eğitim araç-gereçlerine yönelik bir aylık ortalama harcama tutarının 25,47 TL olduğu tespit edilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin bir aylık barınma (ev kirası, yurt ücreti vb.) harcamaları ise %20,7'si 0 ve 200 TL arası, %33,4'ü 201 TL-300 TL arası, %19,8'i 301TL-400TL arası ve %26,1'inin de 401TL ve 500 TL arasındadır. Bir aylık ortalama harcama tutarı ise 119,91 TL olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin Kars kent merkezi sınırları içerisinde bir aylık ulaşım harcamalarına bakıldığında %12,9'u 0 ve 40 TL arası, %26,6'sı 41 TL-60 TL arası, %60,5'i de 61TL ve 80TL arası bir tutarı harcadıklarını dile getirmişlerdir. Buna göre bir aylık ortalama harcama tutarının 21,72 TL olduğu saptanmıştır.

Anket sorularını cevaplayan öğrencilerin bir aylık mutfak (yeme-içme) harcamaları ise %23,1'i 0-100TL arası, %37,6'sı 101 TL-200 TL arası, %25,4'ü 201TL-300TL arası ve %13,9'unun da 301TL ve 400 TL

arasıdır. Bir aylık ortalama harcama tutarı ise 99,23 TL olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin %40,9'u bir aylık giyim ve kozmetik harcamaları için 0 ve 200 TL arası, %37,2'si 201 TL-400 TL arası, %13,2'si 401TL-600 TL arası, %8,7'si de 601TL ve 800 TL arası bir para harcadıklarını belirtmişlerdir. Buradan hareketle giyim ve kozmetik amaçlı yapılan bir aylık ortalama harcama tutarının 119,41 TL olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 5. Harcama Gruplarının Toplam Harcamalar İçindeki Payları (TL, %)

Harcama Grupları	2015 Yılı Aylık Ortalama Harcama (TL)	Öğrenci Bütçesindeki Payı (%)
Giyim ve kozmetik	199,41	33,22
Barınma	119,91	19,98
Gıda	99,23	16,53
Enerji (Elektrik- Su- Yakıt)	65,68	10,94
Eğitim	25,47	4,24
Spor	25,24	4,20
İletişim	24,11	4,02
Ulaşım	21,72	3,62
Kültür-Eğlence	19,42	3,24
Toplam	600,19	100,00

Tabloya göre 2015 yılında ortalama harcama tutarı olan 600,19 TL'nin en büyük harcama kalemleri olan Giyim ve kozmetik, barınma, gıda ve enerjinin (yakıt, elektrik ve su) toplam tutarının 484,23 TL gibi hayli yüksek bir tutar olduğu dikkat çekmektedir. Bu dört kaleme yapılan harcamanın öğrencinin bütçesindeki payı %80,67'dir. Yani bir öğrencinin Kars'ta yapmış olduğu 100 liralık harcamanın yaklaşık 81 lirası sadece giyim-kozmetik, barınma, gıda ve enerjiye gitmektedir.

Tablo incelendiğinde %33,22'lik bir oranla en fazla harcamanın giyim ve kozmetik konusunda (199,41 TL) yapıldığı görülmektedir. Bu veri, kentte giyim ve kozmetik sektöründe faaliyet gösteren işverenler açısından dikkate değerdir.

Öte yandan araştırmaya katılan öğrencilerin 2015 yılında aylık ortalama gelir, ortalama tüketim ve ortalama tasarruf değerleri çeşitli göstergeler bağlamında aşağıdaki tabloda detaylı bir biçimde sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin demografik özelliklerine göre gelir, tüketim ve tasarruf durumu, 2015 Yılı (TL)

Okul Türü	Ortalama Gelir (TL)	Ortalama Tüketim (TL)	Ortalama Tasarruf (TL)
Veteriner Fakültesi	636,58	608,42	28,16
Fen-Edeb. Fakültesi	622,11	589,65	32,46
Eğitim Fakültesi	649,96	616,22	33,74
İİBF	586,01	584,49	1,52
Konservatuar	700	666,67	33,33
Sağlık Bilimleri Fakültesi	642,5	588,25	54,25
Bölge Adı			
Marmara	661,67	650,71	10,96
Ege	722,5	668,75	53,75
Doğu Anadolu	637,39	593,11	44,28
Güneydoğu Anadolu	529,09	525,76	3,33
Karadeniz	663,25	613,75	49,5
İç Anadolu	626,75	633	-6,25
Akdeniz	684,34	638,68	45,66
Öğrenim Türü			
N.Ö	609,44	585,10	24,34
İ.Ö	674,47	637,24	37,23
Barınma Yeri			
Kıralık Evde	703,29	654,24	49,05
Devlet Yurdunda	467,37	480,34	-12,97
Özel Yurtta	620,44	593,78	26,66
Kendi Evimde	657,14	692,86	-35,72
Kiminle Kaldığı			
Ailemle	690	670	20
Arkadaşlarımla	616,44	591,38	25,06
Akrabalarımla	725	800	-75
Yalnız	1085,56	871,11	214,45
Toplam	628,26	600,19	28,07

Tablo incelendiğinde okul türü bakımından 2015 yılında en yüksek harcamanın 666,67 TL ile Konservatuar öğrencilerine ait olduğu görülmektedir. Bölge açısından Ege Bölgesinden gelen öğrencilerin 668,75 TL ile en fazla harcama yaptıkları görülmektedir. Öğrenim türü açısından en fazla harcama yapanlar 637,24 TL ile İkinci Öğrenim öğrencileri olurken barınma yeri açısından Kendi evinde kalanlar 692,86 TL, birlikte kalan kişiler açısından ise Yalnız yaşayanlar 871,11 TL ile en fazla harcama gerçekleştiren öğrenciler olmuştur. Sonuç olarak bir öğrencinin 2015 yılındaki ortalama geliri 628,26 TL, ortalama tüketimi 600,19 ve bu iki kalemin farkından ortaya çıkan ortalama tasarruf ise 28,07 TL olarak tespit edilmiştir.

5. Öğrenci Harcamalarının Kars Ekonomisine Katkısı

Kars kent merkezinde eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren öğrencilerin kent ekonomisine olan katkısını ortaya koymak için öncelikle

bir öğrenciye ait ortalama gelir, ortalama tüketim ve bu ikisine bağlı olarak ortaya çıkan ortalama tasarruf değerlerine bakılmasında fayda vardır. Buna göre araştırma sonucunda ortaya çıkan değerler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Bir Öğrencinin 2015 yılı Aylık Gelir, Tüketim ve Tasarruf Değerleri

Ortalama Gelir TL	628,26
Ortalama Tüketim TL	600,19
Ortalama Tasarruf TL	28,07
Ortalama Tüketim Eğilimi (%)	96,00
Ortalama Tasarruf Eğilimi (%)	4,00

Sonuç olarak öğrencilerin aylık ortalama gelirleri 628,26 milyon TL, aylık ortalama harcamaları ise 600,19 TL şeklinde tahmin edilmiştir. Bu veriler dikkate alınarak öğrencilerin ortalama tüketim eğilimleri % 96,00 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle öğrenciler her 100 TL’lik gelirlerinin 96,00 TL’sini harcarken, 4,00 TL’lik kısmını ise tasarruf etmektedirler.

Tablodaki ortalama tüketim değeri dikkate alındığında Kafkas Üniversitesi Yerleşkesinde eğitim gören 16044 öğrencinin bir aylık kent ekonomisine katkısını aşağıdaki şekilde hesaplamak mümkündür;

Aylık Toplam Ekonomik Katkı = Bir aylık öğrenci harcaması x Öğrenci Sayısı

$$= 600,19 \times 16044 = 9.629.448 \text{ TL}$$

Kafkas Üniversitesi Yerleşkesinde eğitim gören 16044 öğrencinin ilde sekiz ay buldukları varsayılırsa;

Yıllık Toplam Ekonomik Katkı = Aylık Toplam Ekonomik Katkı x Kalınan Süre(Ay)

$$= 9.629.448 \text{ TL} \times 8 \text{ ay}$$

$$= 77.235.587 \text{ TL}$$

Öğrencilerin gelir, tüketim ve tasarruflarına ait ortalama değerleri tespit ettikten sonra şimdide marjinal tüketim eğilimi (*MPC veya c*) ve marjinal tasarruf eğilimlerine (*MPS veya s*) bakılacaktır.

Marjinal tüketim eğilimi, harcanabilir gelirdeki bir birimlik değişiminin tüketimde meydana getireceği değişimdir. Marjinal tasarruf eğilimi ise bireylerin gelirlerinde bir artış olması halinde, bu artışın ne kadarlık kısmının tasarrufa gittiğini gösteren katsayıdır Kazanılan gelirin bir kısmının tüketildiği bir kısmının ise tasarruf edildiğinden hareketle bu oranların toplamının 1’e eşit olduğu bilinen bir gerçektir. Nitekim $MPC+MPS=1$ veya $c + s = 1$ eşitliğinde s ve c artan gelirin ne kadarlık bir

kısımının sırasıyla tasarrufa ve tüketime gittiğini göstermektedir⁴⁰. Kısacası marjinal tüketim eğilimi ve marjinal tasarruf eğilimi bir kısaca gelirdeki değişimin (bir önceki döneme göre) ne kadarlık kısmının tüketime ve tasarrufa gittiğini gösteren birer katsayıdır. O halde gerek c , gerekse s değerlerine ulaşmak için bir önceki döneme ait gelir ve tüketim değerlerini bilmemiz gerekmektedir. Aşağıdaki tablo yardımıyla bu değerleri hesaplamak mümkündür.

Tablo 8. 2014 ve 2015 yıllarına ait aylık ortalama gelir ve tüketim

Yıllar	Tüketim (C)	Gelir (Y)	
2014	555,67	578,06	
2015	600,19	628,26	
$c=\Delta C / \Delta Y$	44,52	50,20	c=0,89

Tabloda yer alan ΔC =Tüketimdeki artış miktarını ΔY = Gelirdeki artış miktarını ifade etmektedir. Tabloya göre 2014'ten 2015'e geçerken tüketimdeki değişim miktarı 44,52 iken gelirdeki değişim miktarı 50,20 şeklindedir. Marjinal tüketim eğilimi, tüketimdeki değişimin gelirdeki değişmeye oranı olduğu için;

$$c = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = c = \frac{44,52}{50,20} = 0,89 \text{ olarak hesaplanmaktadır.}$$

$c=0,89$ ise $c + s = 1$ eşitliğinden dolayı $s=0,11$ 'dir. Bu durum öğrencilerin gelirlerindeki her 100 liralık artışın 89 TL'sini harcadıklarını 11 lirasını ise tüketmeyip tasarruf ettiklerini göstermektedir.

Yukarıda hesaplanan marjinal tüketim eğilimi yani c katsayısı çarpan denkleminde yerine konulduğunda;

$$k = \frac{1}{(1-c)} = k = \frac{1}{(1-0,89)} = k = 9,09$$

Sonuç olarak çarpan katsayısını çarparsak:

Toplam ekonomik katkı = Yıllık ekonomik toplam katkı x Çarpan katsayısı = 77.235.587 TL x 9,09= 700.253.485 TL sonucuna ulaşabiliriz.

Çarpan katsayısıyla birlikte elde edilen sonuçlara göre Kafkas Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin Kars kent ekonomisine yaptıkları ekonomik katkı çarpıcı bir boyuta ulaşmaktadır.

SONUÇ

Üniversitelerin buldukları yerleşim yerlerini ekonomik olarak kalkındıklarına ilişkin yapılan çalışmalara dönük yapılan literatür

⁴⁰ SEKMEN, Fuat 2015:“Basit Keynesyen Denge Modeli”, **Ekonominin Temelleri**, Editörler: Mehmet Dikkaya ve Deniz Özyakışır, Savaş Yayınevi, Ankara, s.408-410.

taramasında her üniversitenin taşıdığı potansiyel ölçüsünde ciddi ekonomik katkı sağladığı görülmüştür. Bu anlamda çalışmaya konu olan Kafkas Üniversitesinin de Kars kent ekonomisine sağladığı katkı, çarpıcı sonuçlarla açıkça ortaya çıkmıştır.

Bu sonuçları ortaya koymak için Kafkas Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere 450 anket uygulanmış ancak geçerli 425 tanesi analize tabi tutulmuştur. Anketler Kars kent merkezindeki dört yıllık lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Öğrencilerin önemli bir bölümünün Doğu ve Güneydoğu bölgelerinden geldikleri açıkça görülmüştür. Kafkas Üniversitesini öğrencilerin memleketlerine olan coğrafi yakınlığın bunda payı olduğunu söylemek mümkündür. Zira üniversiteyi tercih gerekçelerine bakıldığında %64 ile bölüm puanı diyen öğrenciler ikinci sırada yaklaşık %15 ile “memleketime yakın” cevabını vermişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse yarısının Kafkas üniversitesini arkadaşlarına tavsiye etmek istememesi üniversite yönetimi açısından üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir sonuç olarak değerlendirilmelidir. Genel olarak Kars'ta okumanın maliyeti öğrencilerin %70'i tarafından yüksek görülmüş bu maliyetin kategorik ayırımına bakıldığında ise en fazla *barınma maliyeti* konusunda sıkıntıların olduğu tespit edilmiştir. Özellikle kira tutarlarının yüksek olduğu Kars'ta bu anlamda bir sonucun çıkması şaşırtıcı bulunmamıştır.

Harcama grupları açısından bakıldığında en fazla harcamanın giyim-kozmetik (%33,22) ve barınma (%19,98) konusunda gerçekleştiği görülmüştür. Ortalama harcama tutarının 600,19 lira olduğu tespit edilmiştir. 2015 yılında ortalama harcama tutarı olan 600,19 TL'nin içinde en yüksek paya sahip olan Giyim-kozmetik, barınma, gıda ve enerjinin toplam tutarının 484,23 TL gibi oldukça yüksek bir tutar olduğu görülmüştür. Fakülte bazında 666,67 lira ile ortalama tüketimi en fazla olan öğrencilerin Konservatuar öğrencileri olduğu görülürken bölge bazında en fazla tüketimi (668,75 lira) Ege bölgesinden gelen öğrencilerin gerçekleştirdiği görülmüştür. Ortalama 637,24 lira tüketim ile İkinci öğretim öğrencilerinin normal öğretimdekilere (585,10 lira) göre daha fazla tüketim yaptıkları da ortaya çıkan bir diğer sonuçtur.

Anketlere verilen cevapların analiz edilmesi sonucu Kafkas Üniversitesinde eğitim gören bir öğrencinin 2015 yılına ait ortalama gelirinin 628,26 TL, aylık ortalama harcamasının ise 600,19 TL şeklinde olduğu tahmin edilmiştir. Buna göre öğrencilerin ortalama tüketim eğilimleri % 96,00 olarak hesaplanmıştır. Bu oran Kafkas Üniversitesi Yerleşkesinde eğitim gören 16044 öğrencinin bir aylık kent ekonomisine katkısı ortaya

koyması açısından oldukça önemlidir. Zira buradan hareketle 16044 öğrencinin Kars ekonomisine bir aylık ekonomin katkısının **9.629.448 TL** gibi oldukça yüksek bir tutara tekabül ettiği görülmektedir. Bu katkı Eğitim-Öğretim süresi olan 8 ay üzerinden hesaplandığında yani öğrencilerin 8 ay Kars'ta kaldığı varsayıldığında toplam ekonomik katkının **77.235.587 TL** olduğu ortaya çıkmaktadır.

Aynı şekilde öğrencilerin Marjinal Tüketim Eğilimlerinin de %89 gibi yüksek bir oranda çıkması harcama eğilimlerinin ne kadar yüksek olduğunu göstermesi açısından önemli bir noktadır. Çünkü harcamaların çarpan etkisi dikkate alındığında öğrencilerin kent ekonomisine olan yıllık ekonomik katkısının **700.253.485 TL** olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu sonuçlar sadece üniversitede öğrenim gören öğrencilerin harcamaları bağlamında ortaya çıkan ekonomik katkıyı ifade etmektedir. Oysa üniversitenin Kentte yaratmış olduğu istihdam, kent sınırları içerisinde yapmış olduğu mal ve hizmet alımları ve bizzat bünyesindeki akademik ve idari personelin yapmış olduğu harcamalar göz önüne alındığında üniversitenin kente olan sosyo-ekonomik katkısının bu rakamların çok üstünde olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç olarak yukarıda çizilen çerçeveden hareketle Kafkas Üniversitesi'nin Kars kent ekonomisine ciddi manada ekonomik katkı sağladığı görülmektedir. Bu katkının öğrenci sayısının artmasına paralel olarak artacağı kuşkusuz söylenebilir fakat bunun için bazı önemli adımların atılması gerekmektedir. Bu noktada gerek Kafkas Üniversitesi yönetimine gerekse Karsın seçilmiş ve atanmış yöneticileri başta olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlara, esnaflara, Kars halkına ve ilgili tüm kesimlere önemli görevler düşmektedir. Kafkas Üniversitesine düşen önemli görevler;

- Yeni bölümlerin ve fakültelerin açılması
- Mal ve hizmet alımlarının olabildiğince Kars kent sınırları içerisinde gerçekleştirilmesi
- Akademik ve idari personel sayısının artırılması
- Öğrencilere kampus içi sosyal yaşam alanlarının oluşturulması
- Tıp Fakültesi ve ona bağlı Araştırma Hastanesinin teknik ve insan kaynağı bakımından güçlendirilmesi ve sağlık hizmeti noktasında Erzurum'a olan bağımlılığın azaltılması

- Fakülteler bazında en fazla harcamanın Konservatuar öğrencileri tarafından gerçekleştirildiği göz önüne alındığında bu birimin kapasitesinin artırılması

- Yine bölge bazında en fazla harcamanın Ege bölgesinden gelen öğrenciler olduğu gerçeğinden hareketle özellikle Ege ve Akdeniz Bölgesinden öğrencilerin Kafkas üniversitesini tercih etmeleri sağlanmalı

Kars'taki ilgili yetkililere ve Kars halkına, esnafına düşen görevler;

- Öğrencilerin barınma ihtiyaçlarının karşılanması
- Öğrenci dostu bir şehir kimliğinin inşa edilmesi
- Öğrencilerin harcama potansiyeli dikkate alınarak yeni sosyal mekanların açılması

- AVM, spor merkezleri, sinema tiyatro gibi kültürel aktivitelerin gerçekleştirilebileceği mekânların açılması

- Öğrencilerin aynı zamanda Kars'a dışarıdan gelen ve 4 yıl sonra gidecek olan birer turist gözüyle bakılıp Kars'ın tarihi ve turistik zenginliğinden faydalandırılması

KAYNAKLAR

- ADA, Ş. B, A.S. 2008: “Üniversitenin Şehrin Sosyo-Ekonomik Kalkınmasına Etkisi (Atatürk Üniversitesi Örneği), **Dokuz Eylül Üniversitesi 2. Ulusal İktisat Kongresi**, s.1-18, İzmir
- AKÇAKANAT, T. Ç.-İ. DULUPÇU, M.A. 2010: “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:22: s.165-178
- ALTUNIŞIK, R. vd. 2010: **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı**, Sakarya Yayıncılık, Sakarya
- ARSLAN, H. 2014: “Çankırı Karatekin Üniversitesinin Kente Ekonomik Katkısı ve Öğrenci Harcamalarının Farklı Değişkenler Açısından Analizi”, **Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl:6, Sayı:12, ss.114-127.
- ATİK, H.1999: “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama”, **Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, Sayı:15, ss.99-109.
- BANSEVICIUS, R.-TOLOCKA, T. K. 1999: “Development of Co-operation between Lithuanian Technical Universities and Industry in the Period of

- Economic Restructuring and Privatisation”, **Global Journal of Engineering Education**, 3(2), pp.159-168.
- BAŞAR, S.-SELÇUK, G.N. 2012: “Kafkas Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Kars İli Ekonomisine Katkıları”, **KAÜ İİBF Dergisi**, Cilt:3, Sayı:4, ss.89-106.
- BİLGİNOĞLU, M.A. vd. 2002: “Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İli'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkileri” **Erciyes Üniversitesi Yayınları**, Yayın No: 135, Kayseri
- BİNİCİ, F. Ö. -KOYUNCU, B. 2015: “Üniversite Öğrencilerinin 2012-2013 Harcamalarının Bitlis İli Ekonomisine Katkısının İncelenmesi”, **Bitlis Eren Üniversitesi, SBE Dergisi**, Cilt:4 Sayı:1, ss.113-126.
- CHAKRABARTI, A. K.-LESTER, R. K. 2004: “Regional Development: Comparative Case Studies in the US and Finland”, **Massachusetts Institute of Technology Industrial Performance Center**, Working Papers Series on Local Innovation Systems, No:2, pp.1-14.
- CLAYMAN, B. P.-HOLBROOK, J. A. 2003: “The Survival of University Spinoffs and Their Relevance to Regional Development”, **Centre for Policy Research on Science and Technology**, Simon Fraser University, Canada.
- ÇALIŞKAN, Ş. 2010: “Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı (Uşak Üniversitesi Örneği)”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Cit:9, Sayı 31: ss.169-179.
- ÇETİN, M. 2007: “Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler”, **Ege Akademik Bakış Dergisi**, sayı: 7(1), ss.217-238.
- DALĞAR, H. vd. 2009: ”Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği” **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl:1, Sayı:1, ss.39-50.
- DEMİRELİ, C. ve TAŞKIN, H. 2013: “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Ekonomik Katkıları: Kütahya İl merkezi Örneği”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 37, ss.321-328.
- ERGÜN, E. 2003: “A.K.Ü.Bolvadin Meslek Yüksek Okulu'nun Bolvadin'in Sosyo-Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, Cilt:5, Sayı:1, ss.63-78.
- ERKEKOĞLU, H. 2000: “Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği”, **Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi**, Sayı:16, ss.211-229.
- GÖRKEMLİ, H.N. 2009: “Selçuk Üniversitesinin Konya Kent Ekonomisine Etkileri”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı:22, ss.169-186.
- HARVEY, J. 2004: “Rural Universities and Rural Development: Making a Difference. A Case Study from Rural Australia”, **A paper presented to the Europe at the Margins: EU Regional Policy, Peripherality and Rurality Conference**. (15-16 April), Angers, France
- JEFFERY, C. 2001: “The Resurgence of Regional Governments, Universities and the ‘New Regionalism’”, **ACU conference of Executive Heads**, (22- 26

- April), Cyprus
- KARLSEN, J. 2005: "The Knowledge Concept and Universities Third Role", **Paper to be presented at Seminar in Kingston (10.12.2005)**
- KORKMAZ, Ö 2015: "Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının İl Ekonomisine Katkısı: Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Analiz", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt: 29, Sayı: 2, ss.233-250.
- NEULANDS, D. 2003: "The Role of Universities in Learning Regions", **Paper presented for ERSA 2003 Congress**, University of Jyväskylä, Finland
- ÖZER, H. vd. 2010: "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi" **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 11, Sayı 1, ss.231-249.
- PETERS, M. A. 2004: "Universities, Regional Policy and the Knowledge Economy", **Policy Futures in Education**, Vol. 2, No. 2, pp. 263-277.
- SEKMEN, F. 2015: "Basit Keynesyen Denge Modeli", **Ekonominin Temelleri**, Editörler: Mehmet Dikkaya ve Deniz Özyakışır, Savaş Yayınevi, ss.408-410, Ankara
- SELÇUK, G.N. 2012: "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Analizi ve Erzurum Ekonomisine Katkısı", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 16 (3), ss.317-330.
- SEREL, A.-KAŞLI, M. 2008: "Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", **Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F.Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, Cilt 15, Sayı:2: ss.99-113.
- TARI, R. vd. 2006: "Kocaeli Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir ve Tüketim İlişkisi Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme", **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 1, Sayı:11, ss.168-179.
- TATLI, H. 2014: "Bingöl Üniversitesi Öğrencilerinin Bingöl Ekonomisine Katkıları", **Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl:4,Cilt:4, Sayı:7, ss.79-94.
- TÖSTEN, R. vd. 2013: "Dicle Üniversitesi Öğrencilerinin Harcama Analizi ve Diyarbakır Ekonomisine Katkısı", **Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl:5, Sayı:10, ss.90-114.
- TUGAY, O.-BAŞGÜL, N. 2005: "Üniversite Öğrencilerinin Yöre Ekonomisine Katkıları: Burdur'da Bir Araştırma" **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi I. Burdur Sempozyumu**, I. Burdur Sempozyumu 16 -19 Kasım 2005, Bildiriler, Cilt-2, (1020-1031)
- TUĞCU, C.T. 2004: "Üniversitelerin Yerel Ekonomik Faaliyet Hacmine Katkıları: Nevşehir Örneği", http://www.pglocal.com.tr/prl/resource/nevsehir_uni.pdf. (Erişim Tarihi 07.04.2015)
- VITÁSKOVÁ, A. 2005: "Cooperation between Universities and Private Enterprises: The Real (Im)Possibility", **Systems Integration**, pp.454-459. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.598.2673&rep=rep1&type=pdf>
- YAYAR, R.-DEMİR, D. 2013: "Gaziosmanpaşa Üniversitesinin Tokat İli

- Ekonomisine Etkisi”, **Akademik Araştırmalar ve alışmalar Dergisi**, Yıl:5, Sayı:8, ss.106-122.
- YAYLALI, M. Vd. 2011: “Selçuk Üniversitesi Seydişehir Meslek Yüksekokulu ğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi ve Meslek Yüksekokulunun İlçe Ekonomisine Katkısı”, **ZK Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 7, Sayı:13, ss.1-13.
- YAZICIOĞLU, Y.-ERDOĞAN, S. 2004: **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- YILDIZ, E. (2010). “Meslek Yüksekokullarının Yerel Ekonomiye Katkıları: Babaeski Meslek Yüksekokulu rneđi”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:12, Sayı:2, ss.87-102.
- YILDIZ, E.-TALİH, D. 2011: “niversitelerin Kalkınmadaki Rolü: Babaeski Meslek Yüksek Okulu rneđi”, **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, Cilt:6, Sayı:2, ss.269-287.